

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Titvlvs XXXI. De Censibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

TITVLVS XXXI.

De Censibus.

SVMAMRIVM.

- 1 Notarius, quando a visitatis aliquid accipere valet.
- 2 Gabellas novas imponit superior, vetans extrahi triticum non molitum.
- 3 Edictum monitorium, sicut censura, causam iustificatiuam continere debet.
- 4 Censuræ redimibilis pretium non est iure communi taxatum, & a quo taxandum.
- 5 Censuræ impositio super re aliena fieri debet pecunia numerata.
- 6 Censuræ annuus quali pretio emi possit sine usura.
- 7 Consuetudo soluendi tributum episcopo an reuocari possit.
- 8 Censuræ perpetuus constitui potest sine circumstantijs a Pio V. requisitis.
- 9 Censuræ, super qua re poni, aut quo tempore solui potest.
- 10 Subsidiū charitativum episcopus petere potest.
- 11 Visitator aliquid malè accipiens est ipso iure suspensus.
- 12 Clericus soluens spontè collectas peccat, sed non excommunicatur, exigens autem sic.
- 13 Gabellas, ac Datia noua imponere potest Marchio Mantua, sine excommunicatione.
- 14 Censuræ cum pacto, vt sit liber ab omni onere, iuste imponi potest.
- 15 Episcopi pro inuendo eorum aduentu, aliquid accipere, & petere possunt.
- 16 Gabellam imponere, ius est Principi reseruatum.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

- 1 Notarius, seu cancellarius Episcopi ab his, qui visitantur, rōne decretorum, & scripturarū in visitatione factarum, iustum salariū accipere potest, c. statum, §. notarius, de refer. in 6. nisi de familia visitatoris sit, vel nisi illud ex publico habeat, vt ait Pan. in c. 1. nu. 9. de simo, aut consuetudo, vel statutum rationale illud sibi prohibeat, vt inquit Concil. Trident. sess. 24. c. 3. de refer. Neq; enim notarij de familia visitatoris esse solent, nec famuli eorum, nec visitatis, aut visitatoribus gratis seruire tenentur, vt patet ex c. 1. §. q. 1. & lege naturæ, & diuina, operarius dignus est mercede sua, vt colligitur Luc. 10. c. . .

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 8.

- 2 Dominus & superior qui subditis suis imponit, ne triticum extra territorium eius integrum, & non molitum vendere possint, Bullæ Cœnæ Domini, vetanti, ne quis noua pædagia, & gabellas imponat, contrauenire censetur; quia cum id, quod nostrum est, a nobis absq; nostro consensu auferri non debet, id quod nostrum, ff. de reg. iur. & au. Innoc. in c. qua in ecclesiarum, de const. & libertas exportandi triticum vendibile non molitum extra territorium bonum quoddam sit, pecunia æstimabile subditorum, absque illorum consensu eis auferendum non est; & per gabellas, & pædagia noua, etiam incrementa eorum, & onus, & grauamen nouum pecunia æstimabile intelligitur.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 35. de sententia excommuni.

- 3 Ecclesia licet census sibi debitos exigere possit, edictū in seu monitorium pro iisdem soluendis sine clausula iustificatiua petere non potest, sed ipso iure nullum

censetur, quod sine clausula iustificatiua factum sit; enim edictum monitorium, sicut Censuræ per præcepta de re aliqua faciendæ, vel danda late. causam iustificatiuam (nempe, quod si quis aliquam iustam causam habuerit, de non parendo mandato in eo contento & eam voluerit allegare, audietur intra tempus in eo præfixum) continere debet; Alioquin ipso iure nullum censetur; ex Gl. in c. ex parte de ver. b. signif. Sed neque monitoria, quamlibet iusta, partem aduersariam ligant, aut eos qui aliquid iuste tenent, vel probabiliter credunt esse suas; quia nemo contra se aduersarium suum iuuare tenetur; ita Fel. in c. si duobus. de appell. sed illos solos ligare censetur, qui vel iniuste detinent bona aliqua, vel sciunt, qui sint, qui illa iniuste tenent; vnde qui teneret aliquid clam acceptum pro eo, quod sibi verè deberetur, virtute alicuius Monitorij id manifestare non tenetur.

DECISIO IV.

Ex cons. 79. alias 3. de empt. & vendit.

- 4 Episcopi licentia, quamuis ad exercendos contractus Censiticos vtilis esse possit ad tollendos scrupulos, necessaria tamen non est, sed eos vniuersosque sine aliqua Papæ, vel Episcopi, vel Superioris sui licentia debito modo licite inire potest: Censuræ autem saltem redimibilis pretium iure communi non est taxatum, sed in diuersis Prouincijs pro arbitrio Principis, consideratis circumstantijs necessarijs taxandum est.

DECISIO V.

Ex cons. 77. alias 1. de locato. & cond.

- 5 Contractus Censiticos (de quo in Bulla Pij V.) contractus est, per quem Dominus rei imponit alicui censum alteri super re sua, vel quæ putatur eius, pro certo pretio, & pecunia numerata, vnde non obstante Bulla illa, quæ ad vsuras palliatas arcendas, quæ fieri solebant inter simulantes vendere census pro certa pecunia, quam vere coram Deo assumentibus mutuo pro soluenda vsura nomine census edita fuit, licite prædium aliquod in censum annuum dare licet, cum contractus talis non censiticos, sed potius emptionis emphyteuticus, vel locationis censendus sit, ex §. adeo. in fin. de loca. & l. 1. & 2. C. de iure emph. qui licite contrahi potest.

DECISIO VI.

Ex cons. 9. alias 10. de empt. & vend.

- 6 Censum annuum magnum pro paruo pretio emens, vsuram non committit; cum in contractu vsurario necessarium est, vt tradens pecuniam, formaliter, aut virtualiter aliquid ultra sortem vi mutui accipiat, & vt cedens obliget se formaliter, vel virtualiter ad dandum aliquid ultra sortem; cum tamen in dicta census emptione & venditione nihil simile reperiat; eo quod nec emens, pretium datum, nec vendens aut cedens præfatam præstationem annuam, repetere potest, & erit, quoties inter pretium datum, & præstationem annuam non seruetur æqualitas, vt asserit Nau. in Man. c. 23. nu. 78. iustè autem pensio, vel præstatio annua per quintuplicem cassari solet. Hæreditatem, ff. ad l. Fal. scilicet & Pensiones annuæ ad vitam Pensionarij concessæ, auctoritate Papæ per quintupli solutionem communiter redimuntur; & iustè centum quorannis pro mille accipi possunt, cum hac conditione, vt cessante vita accipientis, obligatio reddendi ea cesset.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. alias 3.

- 7 Episcopus licet vrgente necessitate subsidiū charitativum a suis clericis petere potest; c. cum Apostolis, §. 1. de censib. aliquid tamen tanquam sibi debitum, cessante illa, dummodo consuetudine immemoriali, & bona fide illud non præscripserit, petere nequit. cap. fin. de consuet. & Pan. ibi. & gl. in c. 1. de const. Et talis consuetudo soluendi tributum Episcopo tanquam irrationalis a Papæ, habita ratione circumstantiarum redimuntur, rerum, personarum, & scandali, iustè reuocari potest, & debet.

DE

DECISIO VIII.

Ex cons. 8. alias 12. de censib.

Cum mens. & voluntas condentis legem consideranda sit. eaque mens. Pontificis in constitutione illa. quae de Censibus edita est. fuit. ut contractus usurarii auferretur. qui fieri solent sub specie pacis. de retrovendendo. & emendo pretio minore iusto propter gratiam. & facultatem. quam ementes faciebant vendentibus de redimendo. quando vellent. vel v. que ad certum tempus. ut clarum sit. Pontificem de Censu temporalis & redimibili solum illam intellexisse. consequenter stante etiam Bulla Pij V. super constitutione Censuum. census perpetuus sine circumstantiis dictae Extravagantis iuste constitui potest. non solum ex eo quod Bulla haec nihil de Censu perpetuo meminit. & lex exorbitans a iure antiquo communi extra causam extendenda non est. Quae a iure. de regu. iur. in 6. maxime in re iusta. qualis est constitutio census perpetui. cap. Eleuther. 28. q. 2. & ca. praeterea. de iure patron. sed etiam quia ratio. mens. & intentio legislatoris in censu perpetuo. & irreducibili cessat. ut palam est.

DECISIO IX.

Ex cons. 9. alias 18. de emptio. & venditio.

Census super re certa immobili. & fructifera ab q. ve. tri valoris inquisitione poni potest. & factus est quod sit res immobilis. quae vere reddere possit quotannis tantam vel maiorem quantitatem redditum. quam sit census eius impositus. nec iure aliquo antiquo. vel nouo iustum census annui pretium definitur. sed secundum varietatem regionum variari potest. sicut nec iure aliquo praescribitur tempus. quo census huiusmodi solui debeat. sed secundum loci consuetudinem vel in fine semestris. vel in fine anni solvendus est. vel alio tempore. quo inter partes non conveniant. ut solvatur census priusquam mos regionis habeat aut ut detur fideiusor de soluendo censu tempore debito quia cum per Extravagantem Pij V. venentur omnia pacta. quibus venditor census grauetur ultra ius commune. & iure communi nihil de tempore soluendi. aut de datione fideiusoris de soluendo censu tempore debito. statutum est. consequens plane est. non posse pactum aliquod ad ius. quo venditor grauetur ad dandum fidei usorem. vel ad censum ante tempus consuetum regionis persolvendum.

DECISIO X.

Ex cons. 10. alias 5.

Subsidium charitativum a personis clericorum ratione suorum beneficiorum peti potest c. conquirente. de officio ord. c. cum Apostolus de censib. quantum tamen esse debeat. non est iure definitum.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 2.

Visitor ratione officij sui aliquid male accipiens. ipso iure suspensionem incurrit. c. exigit. de censib. in 6. & C. Trid. c. 24. c. 3. de ref. ab ea tamen absolui potest. dummodo intra mensem simplicem. siue tantum quantum via concussionis accepit. restituat. Arg. cle. 2. Si. de haeret.

DECISIO XII.

Ex cons. 12. alias 5. de immunit. eccles.

Sacerdos bona patrimonialia habens. & ordinatus ad illa data ei pro titulo ordinationis. post Concilium Tridentinum sess. 21. c. 12. de ref. ad soluendas collectas laicis impositas vel imponendas de huiusmodi patrimonio. plus quam de alijs bonis Ecclesiae non tenetur. cum bona huiusmodi ratione tituli. ad quem ordinatus est. privilegij Ecclesiae. & bonorum ecclesiasticorum. etiam in casibus a iure non expressis gaudeant. quas si sponte soluat. licet excommunicatione non incurrit. grauitate tamen peccat. c. aduersus. de immunit. eccles. & eas exigens. ultra peccatum censu tam excommunicationis incurrit c. Non minus. tit. eod.

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. alias 7.

Cum ex inuestituris diuersis Marchionis Mantuae eius Regalia habere costet. nec ab eo appellatur. quam-

uis nouas gabellas iniuste imponendo peccat. ca. Innouamus. de censib. Man. c. 27. n. 61. in excommunicatione tamen Bulla Caxae. quae contra solos non habentes ius eas imponendi fertur. ut ait Nau. in Man. c. 27. n. 61. non incidit.

DECISIO XIV.

Ex cons. 14. alias 19. de emptio. & venditio.

Cum constitutione Pij V. de Censib. edita. Anno 1569. constit. 80. in ordine in ep. Cum onus illa solum pacta vetantur. per quae venditor census ad aliquid obligatur. ad quod iure communi non tenetur praeterquam ad solutionem census. consequenter census super aliquo praedio certo. & finibus recte designato. ut ab omni onere. impositione. gabella. & vectigali liber solvatur. licet constitui potest. ita ut venditor. & non emptor. ab huiusmodi onerum solutione liber intelligatur. quia per tale pactum ad id solum obligatur emptor. ad quod soluendum de iure communi tenetur emptoris enim est. non venditoris. impositiones. & gabellas ratione praedij impositas soluere. secus vero si ad eas soluendas venditor census obligaretur eo quod hac ratione ad aliquid ex pacto soluendum ipse venditor Censu obligatur. ad quod de iure communi non tenetur. quod praesata constitutione prohibetur.

DECISIO XV.

Ex cons. 4. in Nouis. deest in antiquis.

Cum consuetudo non solum dat iurisdictionem. c. coquestus. 9. q. 3. sed etiam inducit obligationem praesentia. di aliqua annua. Arg. c. seruitum 18. q. 2. & munera. quae olim fuerunt consuetudine transire possunt in debita. l. si certis annis C. de pac. inde fit. ut quamuis Episcopi. & alij a muneribus abstinere iubeantur. Exo. 23. & Deut. 16. poterunt tamen a ciuitate. vel ab ecclesiis. & Monasterijs eius aliqua munera illis in primo eorum aduentu dari consuetudine accipere. tanquam debita. immo & recipere tenentur. ne & successoribus praedictent.

DECISIO XVI.

Ex cons. 6. in Nouis. deest in antiquis.

Quamuis Gabella imponere ius sit reuerentum Principi pertinens ad regalia. cap. 1. quae sunt regalia. in vsu. feud. ciuitas regia sine regis consensu eam imponere nequit. accedente autem Regis consensu. quamuis iusta cautela eam imponendi non adit. eamque imponendo peccat. in Bulla in tamen caxae contra imponentes nouas gabellas non incidit. quando quidem haec non contra omnes imponentes. sed solum contra imponentes. & ad id potestatem non habentes fertur ex Naua. in Man. c. 27. n. 61. Rex autem ad id potestatem ordinariam habet. & ciuitas delegatam habere potest.

TITVLVS XXXII.

De Consecratione Ecclesiae.

SVMMA RIVM.

- 1 Locus primus Congregationis clericorum Regularium est Roma.
- 2 Reconciliatio cimetij polluti. quando & quomodo fieri debet.
- 3 Parochi. indumenta altarium. & alia quaedam benedicere possunt.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 9. de maior. & obed.

Locus primus Congregationis clericorum Regularium. qui vulgo Theatini appellantur. merito Roma haberi debet. cum illic primo Congregatio haec instituta. & a Papa Clemente Septimo confirmata fuerit. ibique in Ecclesia Sancti Siluestri habitare primo omnium coeperit.

DECISIO II.

Ex cons. 1. in Nouis. deest in antiquis.

Cum reconciliatio seu rebenedictio cimetij polluti eisdem omnino casibus. facienda sit. qui-